
Muhamed Hajdarević

Pitanje Bosne i Hercegovine PROJEKCIJA NESTANKA

Rezime

Iako bošnjačko rukovodstvo jeste činilo kardinalne greške, ne može i ne smije se zanemariti nepobitna činjenica da se Dejtonski sporazum potpisao pod velikim pritiscima međunarodne zajednice i pod prijeljnom oružja agresorske Srbije. Samim tim, takav sporazum nema međunarodnopravnu osnovanost i time je ništavan. Ipak, to kao da se previđa i gura pod tepih. Upravo u ovome i leži sva hipokrizija međunarodne zajednice. Bosna i Hercegovina je prisiljena prihvatiti jedan koncept koji je, kako se to od samog početka pokazuje, krajnje neodrživ, dok ista ta međunarodna zajednica insistira da se “domaći političari slože” oko bitnih pitanja.

MEDUNARODNA ZAJEDNICA STOJI iza cjelovite i samoodržive Bosne i Hercegovine, ali na domaćim je političarima da se o svemu tome dogovore. Tako glasi često ponavljana floskula koju će od Dayton do danas uporno i uvijek iznova iz udobnih ureda i debelo plaćenih pozicija izricati predstavnici iste te međunarodne zajednice otkrivajući, zapravo, tek jednu žalosnu istinu iza koje se nerijetko kriju sasvim drugi i drugačiji razlozi bosanskog petnaestogodišnjeg tavorjenja i bezizlaza: kreiranja ambijenta za nestanak BiH.

Dejtonski Frankenstein

Kada je 1995. godine tadašnji predsjednik BiH Alija Izetbegović, na neskriveno zaprepaštenje i rezigniranost bosanskih patriotskih snaga, potpisao sporazum u Daytonu i time dao legitimitet na genocidu stvorenoj Republici Srpskoj unutar BiH, brojni su se domaći politički prvaci svojski potrudili da taj potez opišu kao rezultat Miloševićevog ratnog divljanja i činjenice da svijet sa sklonošću podržava argument sile, a ne tamo neki međunarodni pravni poredak ili, pak, ljudske pravde i pravičnosti. Ratom devastiranoj domaćoj javnosti, a znajući za sva srpska počinjena zvjerstva uz aminovanje i nerijetko saučešće međunarodne zajednice, taj argument nije izgledao nimalo neosnovanim, naprotiv. Tek poneki izolirani glas upućivao je na to da je u bh. tragediji bilo daleko više učesnika od onih proskribiranih, pa i takvih koji su dolazili iz redova samih bošnjačkih prvaka, koji su, snujući san o “Muslimaniji” na Balkanu, učinili niz katastrofalnih antidržavnih poteza tako pomažući velikosrpski i velikohrvatski projekat u korist vlastite štete. Obnevidjela javnost u prvi mah nije bila u stanju razlučiti istinu od očite obmane, a pogotovo ne posložiti činjenice koje su joj se kao mozaik slagale pred očima. Tako se desio, od određenih krugova na Zapadu inscenirani, sukob hrvatskih snaga okupljenih pod zastavom HVO-a i bosanskih, tj. Armije Republike Bosne i Hercegovine. Ovaj sukob imao je za nalogodavce tada samo jedan cilj: predstaviti agresiju na BiH kao građanski i vjerski rat i amnestirati zločin Srbije, čime bi se ona poštedjela od bilo kakve vanjske intervencije. Ne treba zanemariti ni činjenicu da je vlast u Sarajevu (da li svjesno ili nesvjesno, ostaje da se istraži) učinila niz katastrofalnih grešaka koje su tome naumu itekako išle naruku. Kao ilustracija ovoga mogu poslužiti događaji iz 1993. g. To je godina otpočinjanja sukoba HVO-a (HV) i ARBiH, otpuštanja nebošnjačkih vojnih generala iz Armije, dopremanje tzv. mudžahedinskih jedinica, što je sve išlo u već spomenutom smjeru “rata svih protiv svih”, a po etničkom i vjerskom šavu.¹

U septembru iste godine tadašnji predsjednik Izetbegović potpisao je i dokument kojim se otvara mogućnost podjele Bosne i Hercegovine između tri konstitutivna naroda i mogućnost bosanskim Srbima da raspišu referendum o otcjepljenju od BiH.²

¹ Sefer Halilović, *Generali*, FTV, 2006.

² Ivo Komšić, “Preživljena zemlja: Tko je, kada i gdje dijelio BiH”, *Prometej*, Zagreb, 2006.

Ovdje se ogleda kratkovidnost tadašnjeg bošnjačkog političkog rukovodstva, koje je, prihvativši strane dobrovoljce iz islamskih zemalja, pripremlilo tlo za kasnije unutarbošnjačke sukobe, a koji tinjaju i eskaliraju do dana današnjeg. Naravno, pod ovim se podrazumijeva isforsirani sukob na relaciji institucija bošnjačkih tzv. tradicionalista okupljenih oko Islamske zajednice BiH i tzv. vehabija, koji su svoj vjersko-ideološki kredo i modus vivendi usvojili upravo u danima rata, a pod direktnim utjecajem islamskih dobrovoljaca. Ovaj scenario je postigao puni pogodak, a njegove posljedice, kao što vidimo, opipljive su i danas.

Pogrešno bi bilo prihvatiti konstataciju da u bošnjačkom slučaju nije postojala nacionalna strategija. Ona jeste egzistirala, ali je bila zasnovana na pogrešnim premisama definiranja nacionalnog korpusa na čisto etničkoj, a pogotovo vjerskoj osnovi. Ovakav pristup rješenju problema, sa sigurnošću se to danas može tvrditi, koštao je Bosnu i Hercegovinu statusa državnosti i kreiranja međunarodnog poluprotektorata, a bošnjački narod doveo u nezavidnu situaciju borbe za čisti biološki opstanak. Međutim, zbog svega ovoga se međunarodna zajednica ne može amnestirati od velikog dijela odgovornosti zbog nečinjenja i čega da se BiH uspostavi kao moderna demokratska država, sa svim prerogativima državnosti. Naprotiv, u Daytonu je uspostavljena jedna skaradna tvorevina koja liči na sve osim na državu, koja ne korespondira niti jednom modernom političkom sistemu poznatom u svijetu. Iako bošnjačko rukovodstvo jeste činilo kardinalne greške, ne može i ne smije se zanemariti nepobitna činjenica da se Dejtonski sporazum potpisao pod velikim pritiscima međunarodne zajednice i pod prijetnjom oružja agresorske Srbije. Samim tim, takav sporazum nema međunarodnopravnu osnovanost i time je ništavan. Ipak, to kao da se previđa i gura pod tepih. Upravo u ovome i leži sva hipokrizija međunarodne zajednice. S jedne strane, država Bosna i Hercegovina je prisiljena prihvatiti jedan koncept koji je, kako se to od samog početka pokazuje, krajnje neodrživ, dok ista ta međunarodna zajednica insistira da se “domaći političari slože” oko bitnih pitanja. Dakle, s jedne strane postoji insistiranje na nepomirljivosti i etničkoj isključivosti, što se odražava u nastojanju pošto-poto očuvanja Republike Srpske i redizajniranju Federacije BiH, a s druge strane u licemjernom verbalnom podsticanju domaćih političara da takvu situaciju promijene.

Na ovakvom konceptu posebno su uporni evropski centri moći, poput Londona, koji je dao svoj veliki doprinos u pokretanju rata HVO-a (HV)

i ARBiH-a, te dopremanja “mudžahedina” u BiH, i Pariza, čija se politika ogleda u Miteranovoj političkoj floskuli *Je suis pro-Serb... (Ja sam za Srbe...)*. Ipak, pošteno bi bilo reći da je i ovakav pristup imao dodirnih tačaka sa željom dijela bošnjačkih političara da se definiraju granice “Muslimanije” te brojnim potpisima koji su nagovještavali jednu takvu antidržavnu poziciju razgradnje BiH. Naravno, iz brojnih razgovora i susreta koje sam kao sudionik ovih događaja imao sa stranim novinarima, diplomatama i obavještajcima bilo je jasno da takav koncept stvaranja nekakve muslimanske države na evropskom tlu nikada ne bi mogao zaživjeti. Zašto je onda bio potreban? Pa, iz čistog razloga razgradnje BiH i njenog međunarodnog delegitimiranja, oduzimajući joj brojne prerogative državnosti i njenog konačnog ukidanja kao međunarodnog subjekta podjelom između Hrvatske i Srbije. Bosna i Hercegovina bi bila svedena na usku bošnjačku enklavu u centralnim dijelovima sadašnje BiH, a onda bi se aktiviranjem ubačenih islamističkih (vehabijskih, ahmedijskih i sličnih organizacija) uvukla u unutarnji vjerski sukob, i tako bi, slično alžirskim dešavanjima, bila uvedena u kaos terora, intervencije međunarodne zajednice i “humanitarnog iseljavanja” muslimanskog stanovništva na razne destinacije.

Treba samo napomenuti da je vrh bošnjačkog rukovodstva tada angažirao egipatsku firmu *Arab Constructors*, koja je imala zadatak da napravi studiju izvodljivosti gradnje luke u Neumu za potrebe zamišljene bošnjačke države, a koju sam imao priliku posjetiti u njihovim uredima u Sarajevu u sadašnjim zgradama UNITIC-a.

Srećom se tada sve ove zamisli nisu dogodile i to samo iz jednog razloga: zbog odbijanja značajnog dijela bošnjačke populacije da se nastavi slijedenje političkog koncepta koji je i doveo državu i narod u ovakvu nepovoljnu situaciju. Ipak, od takvog scenarija se u određenim krugovima međunarodne zajednice nije odustalo. On je nastavio da živi i svoju kulminaciju doživljava upravo danas. O čemu se radi?

Trojanski ustav

Jedanaest godina od potpisivanja Dejtonskog sporazuma u jednom dijelu međunarodne zajednice sazrelo je uvjerenje da je ovakva Bosna i Hercegovina neodrživa i nefunkcionalna država, bez izgleda da se pokrene sa mrtve tačke te da se moraju učiniti pomaci da se takva situacija prevaziđe. Međutim, čitav ovaj

proces zapeo je već u samom svom početku. Finansirani od određenih skandinavskih i drugih evropskih zemalja, pojavili su se tzv. posrednici u kreiranju novog ustava Bosne i Hercegovine, kojima je bio osnovni cilj očuvati Republiku Srpsku, tj. srbijanske interese u BiH, a načiniti redizajniranje Federacije BiH, što se konkretno ogledalo u ukidanju kantona unutar Federacije i prebacivanju državnog suvereniteta na entitete kao osnove budućeg uređenja države. Treba napomenuti da je sličan sistem postojao i u ex-Jugoslaviji, gdje su tadašnje jugoslavenske republike bile glavni nosioci suvereniteta koji su prenijele na zajedničku državu. Iz toga razloga je i bilo moguće da se u tim republikama pred raspad zajedničke države raspišu referendumi o samostalnosti i da dođe do kreiranja novih država na tlu dotadašnje Jugoslavije.

No, prije ovoga učinjen je niz poteza koji su jačali entitetske organe vlasti, a prije svega je tu način na koji je učinjena privatizacija državnih preduzeća i stvoreni odvojeni ekonomski sistemi, koji samo fiktivno imaju zajedničko tržište, sistem dodatnog oporezivanja i novčanu jedinicu. Stvarni gospodari državne privrede, u što spada i komunikaciona infrastruktura, su, zapravo, entiteti. Potrebno je istaći da je ovakav nametnuti sistem uzrokom široko raširene korupcije u zemlji, a što direktno utječe na pljačku državne imovine kroz sumnjive sisteme privatizacije, gubitak velikog broja radnih mjesta, ogromnu nezaposlenost i, konačno, slaba strana ulaganja.³

Sasvim je sigurno da je Anex IV Dejtonskog sporazuma, što, ustvari, predstavlja državni ustav, direktan krivac za ovakvu situaciju. Unutarnju rascjepkanost zemlje, po gotovo svim osnovama, međunarodna zajednica pokušava zamaskirati, prije nego riješiti. Tako, iako pohvale vrijedni, potezi Ureda visokog predstavnika (OHR) u Bosni i Hercegovini na kreiranju nekih zajedničkih obilježja i organa države, poput zajedničkih pasoša, registarskih tablica vozila, zajedničke monete, Državne granične službe, Oružanih snaga (ipak etnički obilježenih i podijeljenih na "svoje" teritorije) i Uprave za indirektno oporezivanje, malo je i nedovoljno s obzirom na jedanaestogodišnji poslijeratni angažman međunarodne zajednice u BiH. Treba istaći da je OHR donio preko 40 zakona iz prostog razloga što se domaći političari nisu mogli složiti oko njihovog donošenja. Krivci u najvećem broju slučajeva jesu političari koji dolaze iz Republike Srpske kojima ni u primisli nije napredak Bosne i

³ Haris Silajdžić, "Za Bosnu i Hercegovinu: Izbor iz dokumentacije dr. Harisa Silajdžića", Bosanska knjiga, 1998. str. 127.

Hercegovine, već prije stvaranje ambijenta za otcjepljenje i pripajanje ovog, genocidom očišćenog teritorija, Srbiji. Samo su tzv. Bonske ovlasti visokog predstavnika stajale kao prepreka opstrukcijama koje dolaze iz RS-a.

Danas se, međutim, uz blagonaklono gledanje, pa i podsticaj, prije svega Londona, Pariza i Moskve, pokušavaju ukinuti Bonske ovlasti i zatvoriti Ured visokog predstavnika u BiH, čime bi se dodatno zakomplicirale stvari u zemlji, a Miloševićev projekt doveo do kraja.

U ovome slučaju možda se i ponajviše oslikava dvoiličnost međunarodne zajednice još od vremena srpsko-crnogorske agresije na BiH i potpisivanja primirja u Daytonu. Naime, niti sa međunarodnopravne, demokratske, niti bilo koje druge pozicije međunarodna zajednica ili, da budemo konkretniji – Zapad ne može objasniti nekoliko osnovnih činjenica koje obilježavaju odnos prema Bosni i Hercegovini. Prvo, ratni angažman trupa vodećih evropskih zemalja koje su se nalazile u sastavu snaga UN-a u pomoći srpskoj agresiji i genocidu nad bh. muslimanima. Drugo, sprječavanje naoružavanja regularne Armije Republike Bosne i Hercegovine, odnosno zadržavanje embarga na oružje za Bosnu i Hercegovinu koji su uporno držali Ujedinjeni narodi. Treće, učesće snaga Holandije u sastavu snaga UN-a u genocidu u Srebrenici, za šta je ovaj bataljon upravo nedavno holandska vlada odlikovala.

S druge strane, međunarodna zajednica osniva Internacionalni tribunal u Hagu za procesuiranje ratnih zločina, pred koji ni 11 godina nakon okončanja rata nije bila u stanju privesti Radovana Karadžića i Ratka Mladića, kao glavne aktere genocida nad Bošnjacima. Hapšenje srbijanskog predsjednika Slobodana Miloševića i čitav proces suđenja trajali su neoprostivo dugo. Međutim, to nije ni približna farsa u poređenju sa jednom drugom činjenicom. Naime, kredibilitet međunarodne zajednice, odnosno Zapada, ozbiljno je poljuljan time što, dok je, navodno, vodila akcije na hapšenju ratnih zločinaca u BiH, istovremeno uporno štitila rezultate počinjenih zločina. To je neosporna činjenica, a ona se ogleda u tvrdokornom stavu prema opstanku Republike Srpske na tlu Bosne i Hercegovine, iako se zna da je ona projekt koji je osmislio i realizirao Milošević u saradnji sa dvojcem Karadžić-Mladić.

Poređenja radi, to izgleda isto kao osuditi Hitlera i njegove glavnokomandujuće, ali zadržati sve rezultate nacističke agresije i sistema koji su tamo stvorili. Da stvar bude gora, čak je i Srebrenica, u kojoj je na brutalan način ubijeno, bez oko, 10.000 ljudi, došla pod vlast genocidne tvorevine Republike Srpske. Čak su i povratnici u to naselje prisiljeni živjeti pod srpskim simbolima pod

kojim je zločin i izvršen, a bošnjački policajci u lokalnoj policiji nositi iste te oznake na svojim uniformama. To je toliko skandalozno koliko bi bilo i natjerati preživjele jevreje da nose nacističke kukaste križeve na svojim rukavima.

Dakle, nema sumnje da se ovdje radi o dvostrukim mjerilima Zapada u odnosu prema Bosni i Hercegovini, odnosno prema Bošnjacima muslimanima. To, svakako, nije pozitivan signal prema ostatku islamskog svijeta, kome se ovih dana serviraju priče o ljudskim pravima, demokratiji i međunarodnom pravnom poretku. Ako je Bosna i Hercegovina primjer angažmana međunarodne zajednice u tom dijelu svijeta, onda se ta ista međunarodna zajednica ne treba čuditi svome neuspjehu u “osvajanju srca i misli” muslimanskog svijeta.

Ovome doprinosi i pokušaj međunarodne zajednice da kroz predložene ustavne promjene, kakve su predlagane u aprilu 2006. g., “na mala vrata” inaugurira konačni raspad Bosne i Hercegovine, a bošnjački narod prisili na miran egzodus sa ovih prostora. Pritisci kojima su izloženi bošnjački politički lideri da prihvate nametnuta rješenja neviđeni su u novijoj političkoj praksi međunarodnih odnosa.

Znakovito je i to što predstavnici međunarodne zajednice djeluju potpuno suprotno Rezoluciji Vijeća Evrope, Rezoluciji Senata SAD-a i Mišljenju Venecijanske komisije, koji, svaki za sebe, potvrđuju principe moderne demokratske političke prakse koje je potrebno ispuniti u cilju uspostave pune funkcionalnosti države Bosne i Hercegovine.

Domaći političari na ovo gledaju kao na dokaz postojanja izdvojenih centara moći unutar zapadnih vlada, što je samo dijelom tačna konstatacija, uzimajući u obzir da ipak vlade na Zapadu imaju punu kontrolu nad radom svojih predstavnika i ministarstava vanjskih poslova odakle nerijetko njihovi emisari i dolaze.

Domaći politički analitičari uočili su i jednu posebnu vrstu pritiska usmjerenoga prema Bosni i Hercegovini, posebno nakon 11. septembra. Naime, svaki put kada je potrebno izvršiti pritisak na bošnjačke političare kako bi popustili pred velikosrpskim zahtjevima, iniciraju se priče o navodnoj umiješanosti bh. državljana, pa i vlasti, u međunarodni terorizam. Prisjetit ćemo se “slučaja Sjekirica”, reportaža italijanske televizijske stanice RAI o “hiljadama” navodnih islamskih terorista koji se obučavaju u Bosni kako bi “napali ciljeve na Zapadu”, potom prijetnji po evropsku sigurnost koje dolaze od “plavookih muslimana” i sl.

Opet, svako ko se suprotstavi kreiranju ovakvih propagandističkih izmišljotina biva etiketiran od dijela domaćih medija, koji su nerijetko uživaoci izdašne novčane pomoći raznih zapadnih “nevladinih organizacija” koje “pomažu razvoj demokratije i građanskog društva u BiH”.

U čemu se ogleda pogubnost ponuđenih ustavnih reformi? Princip je sličan onome koji je primijenjen u kreiranju Dejtonskog sporazuma, a to je da se pritiscima dođe do željenog rezultata, a potom se to predstavi kao “slobodna volja” i “kooperativnost” domaćih političara. Naravno, za sve negativne posljedice takvih aranžmana bit će odgovorni upravo ti političari, dok međunarodni predstavnici ostaju u sjeni, bivajući amnestirani za katastrofalno stanje do kojeg su kroz svoj “mirovni posrednički angažman” zemlju doveli.

Vrijedno je napomenuti da se svojevrsna uvertira u ovakve političke *dealove* činila još u toku agresije na BiH, a što se manifestiralo u četiri osnovne tačke politike Zapada prema BiH:

1. zadržati embargo na oružje za Bosnu i Hercegovinu,
2. spriječiti ili reducirati dostavljanje vojne i humanitarne pomoći,
3. očuvati srpsku vojnu prednost i
4. prisiliti državne organe BiH da pregovaraju pod nepovoljnim uvjetima.

Sličan mehanizam zadržan je i danas, s tom razlikom što se Bosna i Hercegovina kažnjava za sve ono što joj kreira međunarodna zajednica. Tako, recimo, ukoliko se srbijansko-zapadni projekt nazvan “Republika Srpska” suprotstavi određenoj reformi (Ustav, jedinstvena policija na državnom nivou, raspodjela prihoda od PDV-a), sankcije neće snositi niti političari, niti građani entiteta Republika Srpska, već isključivo građani Bosne i Hercegovine. Međunarodna zajednica niti želi, niti koristi mehanizme poput Bonskih ovlasti da deblokira funkcioniranje države, već naprotiv. Ona se trudi da sve svoje ingerencije anulira i time skine očiglednu odgovornost sa sebe, a da bi domaćim, prije svega bošnjačkim političarima pripisala odgovornost za sasvim izvjestan raspad države ukoliko prihvate ustavni aranžman kakav je ponuđen u aprilu prošle godine. Dakle, radi se o sljedećem: “međunarodna zajednica nije više odgovorna što ste sami izglasali podjelu države i ona nije garant vašeg daljeg opstanka; glasali ste i šta sada hoćete?!”. Drugim riječima, bh. država mora

legalizirati Miloševićeva osvajanja u BiH, inače će biti dodatno kažnjena kroz razne vidove blokada i ekonomskom zaostalošću.

To je poruka koju Bošnjacima muslimanima šalje međunarodna zajednica, a prije svih London i Pariz.

BiH i pitanje Kosova

Brojni domaći i strani politički analitičari slažu se da je međunarodna zajednica pokušala napraviti dogovor sa Beogradom kada se radi o budućem statusu Kosova. Mada takva ideja nigdje zvanično nije objavljena u međunarodnim krugovima, evidentno je nastojanje kako stranih, tako i srpskih političara iz Republike Srpske da se ovo pitanje riješi tako da se Srbiji kompenzira Kosovo prepuštanjem suvereniteta nad jednim dijelom Bosne i Hercegovine, odnosno da se Republika Srpska ustupi Srbiji. U prilog ovoj tvrdnji idu i ideje “razmjene teritorija”, a koje su predstavile određene “nevladine” organizacije iz Velike Britanije. Prema njihovim zamislima, Bošnjacima bi se bacio mamac u vidu pripajanja Sandžaka fantomskoj “muslimanskoj državi”, dok bi Srbiji pripala Republika Srpska. Ma koliko ovakva ideja bila primamljiva određenim krugovima među bošnjačkim političarima, ona je, zapravo, pogubna i za Bošnjake i za državu Bosnu i Hercegovinu. Radi se o čisto međunarodnopravnoj dimenziji jednog takvog poteza. Eventualnim pristankom samo na razgovor o toj temi otvorio bi se put konačnom gubitku međunarodnog pravnog subjektiviteta države Bosne i Hercegovine, slično vremenu agresije kada je tadašnji državni vrh pristao na razgovore koji su na kraju rezultirali ovakvom današnjom situacijom u BiH. Ukratko, svako odstupanje od međunarodnog prava kada je državotvornost u pitanju, a u odnosima snaga koji jednoj državi ne idu u prilog, neminovno vodi do slabljenja i propasti te države. Dakle, bilo kakvo načinjanje teme razmjene teritorija uputilo bi znak o postojanju slabosti državotvorne politike, što bi se kasnije veoma lahko preinačilo i u sasvim drugačiji aranžman od prvobitno ponuđenog. Onoga trenutka kada se izgubi “pečat države”, sve opcije njenog konačnog nestanka, u bilo kojem obliku, ostaju otvorene.

Druga dimenzija ovoga problema jeste pokušaj izjednačavanja pravnog statusa Kosova, koji jeste, prema rezoluciji Vijeća sigurnosti, protektorat Ujedinjenih naroda, i Republike Srpske koja to nije. Nadalje, entitet Republika Srpska nikada nije dobio legalitet niti legitimitet u Parlamentu Bosne i Hercegovine i kao takav predstavlja svojevrsnu fikciju, dok je Kosovo bivša

autonomna pokrajina u sastavu ex-Jugoslavije i Socijalističke republike Srbije, koja je izvršila nasilnu promjenu državnog poretka ukidanjem statusa pokrajine, a kasnije počinila i zločin u cilju ostvarenja velikosrpske ideje etničkog čišćenja tih krajeva od nesrpskog stanovništva, za šta postoje i presude srpskim političkim i vojnim vođama pred Haaškim tribunalom. S druge strane, Republika Srpska direktan je proizvod zločina i genocida, rezultat agresije Beograda na BiH, i kao takve upitna je opravdanost njenog daljeg postojanja u obliku i kapacitetu kakav danas ima.

Politička dimenzija razmjene teritorija zbog svega ovoga bila bi još pogubnija, jer bi se ostatku svijeta jasno dalo do znanja da se zločini i argumenti sile itekako isplate, a onda bi to imalo nesagledive posljedice po ukupne međunarodne odnose. Zbog svega ovoga, nameće se pitanje zašto međunarodna zajednica, svjesna ove činjenice, ovako nastupa prema Bosni i Hercegovini. Na ovo je teško odgovoriti iz perspektive interesnih sfera evropskih zemalja, jer Evropa već odavno teži politički, ekonomski, vojno i kulturalno definirati svoje granice.

Možda odgovor leži u animozitetu ili, pak, strahu od drugog i (ponešto) drugačijeg, ma kako on mali i, u globalnim odnosima snaga, manje značajan bio.

Abstract

Although the Bosniac leadership certainly committed some cardinal errors, one should not and cannot overlook the undeniable fact that the Dayton Accord was signed under immense pressure from the international community and in the face of the threat of arms by the aggressor, Serbia. This in itself means that such a treaty has no basis in international law and is thereby null and void. Predictably, though, this is being swept under the carpet – and therein lies the hypocrisy of the international community. Bosnia and Herzegovina was compelled to agree to a concept that, as became immediately apparent, is totally unsustainable, while that same international community continues to insist that “local politicians must agree” on all major issues.